

บทที่3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง วิเคราะห์ข่าวสารเลือกตั้งผู้ว่าฯกทม.เน้นเกมการแข่งขันหรือเน้นสาระ โดย
ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis)ในการแจกแจงข้อมูลที่เป็นเอกสารคือ หนังสือพิมพ์
ไทยรัฐ และสยามรัฐ โดยศึกษาจากกรณีการเลือกตั้งผู้ว่าฯกรุงเทพมหานคร ครั้งที่ 1-5 ในแต่ละครั้ง
จะศึกษา ในช่วงวันก่อนการเลือกตั้งเป็นเวลา 60 วัน เป็นไปตามกฎหมายการเลือกตั้ง และในแต่ละ
ละช่วงจะแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้ คือ ช่วงเปิดตัว ช่วงรณรงค์ และช่วงโค้งสุดท้าย

กำหนดการเลือกตั้งในแต่ละครั้งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ครั้งที่ 1 วันกำหนดการเลือกตั้งวันอาทิตย์ที่ 10 สิงหาคม พ.ศ.2518

ผู้ว่าฯกทม.คือ นายธรรมบุญ เทียนเงิน ผู้สมัครในนามพรรคประชาธิปไตย

ครั้งที่ 2 วันกำหนดการเลือกตั้งวันอาทิตย์ที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2528

ผู้ว่าฯกทม.คือ พลตรีจำลอง ศรีเมือง ผู้สมัครในนามกลุ่มรวมพลัง

ครั้งที่ 3 วันกำหนดการเลือกตั้งวันอาทิตย์ที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2533

ผู้ว่าฯกทม.คือ พลตรีจำลอง ศรีเมือง ผู้สมัครในนามพรรคพลังธรรม

ครั้งที่ 4 วันกำหนดการเลือกตั้งวันอาทิตย์ที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2535

ผู้ว่าฯกทม.ร้อยเอกกฤษฎา อรุณวงษ์ ณ.อยุธยา ผู้สมัครในนามพรรคพลังธรรม

ครั้งที่ 5 วันกำหนดการเลือกตั้งวันอาทิตย์ที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2539

ผู้ว่าฯกทม.คือ นายพิจิต รัตกุล ผู้สมัครอิสระ

วิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

- 1.กลุ่มประชากร
- 2.กลุ่มตัวอย่าง
- 3.การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4.วิธีการวิเคราะห์
- 5.เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
- 6.การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 7.สถิติที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เลือกศึกษากรณีการเลือกตั้งผู้ว่าฯกทม. โดยศึกษาทั้งกลุ่มประชากรซึ่งในที่นี่ กลุ่มประชากรได้แก่

1.กลุ่มประชากร

แหล่งเนื้อหาสาระ เป็นการเลือกแบบเจาะจง คือจะเลือกตามวัตถุประสงค์ในที่นี่ ประชากรคือนักหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 2 ฉบับ ได้แก่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐซึ่งเป็นตัวแทนหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณที่มียอดจำหน่ายสูงสุด และหนังสือพิมพ์สยามรัฐเป็นตัวแทนหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพที่มียอดจำหน่ายสูงสุด นอกจากนั้นทั้ง 2 ฉบับต่างมีระยะเวลาการพิมพ์จำหน่ายในช่วงการเลือกตั้งผู้ว่าฯกทม.ครั้งที่ 1-5

ช่วงเวลา และวัน ในงานนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาข่าวสารเลือกตั้ง ตั้งแต่ครั้งที่1-5 โดยการศึกษานี้ในแต่ละครั้ง จะศึกษาก่อนวันกำหนดการเลือกตั้งเป็นเวลา 60 วัน โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วงคือ

ช่วงที่ 1 : ช่วงเปิดตัวนับจากช่วงก่อนวันรับสมัคร เลือกตั้งจนถึงกำหนดวันรับสมัครเลือกตั้ง โดยมีเงื่อนไขคือ เป็นช่วงภายใน 60 วัน ที่ทำการศึกษา โดยนับย้อนจากกำหนดวันเลือกตั้งในแต่ละครั้ง

ช่วงที่ 2 : ช่วงรณรงค์ เริ่มนับจากวันหลังจากวันรับสมัครเลือกตั้งไปจนถึงก่อนกำหนดวันเลือกตั้ง 7 วัน

ช่วงที่ 3 : ช่วงโค้งสุดท้าย เริ่มนับจากวันก่อนกำหนดการเลือกตั้งเป็นเวลา 7 วัน
หมายเหตุ ช่วงวันในแต่ละช่วง แต่ละครั้งจะไม่เท่ากันเนื่องจากขึ้นอยู่กับกำหนดการรับสมัคร

การเลือกเนื้อหาที่จะศึกษา ผู้วิจัยศึกษา ข่าว บทความ ทุกหน้าซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวเนื่องกับการเลือกตั้งปรากฏอยู่

2.กลุ่มตัวอย่าง

แหล่งเนื้อหาสาระ ได้กำหนดหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์สยามรัฐเป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

ช่วงเวลาและวัน ในงานนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาทั้งกลุ่มประชากรคือศึกษาเนื้อหาข่าวสารเลือกตั้งที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ชื่อฉบับ ทั้ง 5 ครั้งโดยในแต่ละครั้งศึกษาเป็นเวลา 60 วัน ยกเว้นในครั้งที่ 1 ซึ่งวันกำหนดการรับสมัครเลือกตั้งไม่อยู่ภายในช่วงเวลา 60 วัน ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงศึกษารวมไปจนถึงวันรับสมัครเลือกตั้งไปอีก 13 วัน ซึ่งรวมการศึกษาในครั้งแรกเป็น 73 วัน รวมเป็นหนังสือพิมพ์ทั้งสิ้นจำนวน 626 ฉบับ

การเลือกเนื้อหาที่จะศึกษา ผู้วิจัยศึกษาข่าว และบทความ ทุกหน้าซึ่งมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเลือกตั้งปรากฏอยู่

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลจากการศึกษาเนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข่าวบทความ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการเลือกผู้ว่าฯกทม. ในหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับ คือ ไทยรัฐ และสยามรัฐ โดยศึกษาถึงปริมาณ และทิศทาง การนำเสนอเนื้อหาข่าวสารเลือกตั้งให้แก่ผู้อ่าน ซึ่งจะพิจารณาดังนี้

1. หน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ใช้เกณฑ์คือ Thematic Analysis เพื่อนับจำนวนครั้ง ของแต่ละสาระ (Theme) ที่ปรากฏในเนื้อหาโดยใช้แหล่งข่าวผู้ให้ข่าวสารเป็นเกณฑ์แบ่งแยกแต่ละประเด็นที่ปรากฏในข่าวนั้นๆ ส่วนบทความผู้วิจัยได้กำหนดให้แหล่งข่าวคือตัวผู้เขียนบทความนั้นๆ
2. หน่วยในการระบุจำนวน (Unit of Enumeration) ใช้เกณฑ์คือหน่วย Basic Space Unit (BSU โดย 1 BSU ,มีค่าเท่ากับ 1.5* 1.5 นิ้ว) เพื่อนับจำนวนคอลัมน์นิ้วของ แต่ละสาระ (Theme) ที่ปรากฏเพื่อหาข้อมูลในเชิงปริมาณว่าการเสนอเนื้อหาแบบเน้นเชิงเกมแข่งขัน (Horserace) และแบบเน้นสาระ(Substance) นั้นมีปริมาณ แตกต่างกันอย่างไร ในหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ

นอกจากการเก็บข้อมูลที่เป็นเอกสารแล้ว ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) กับบรรณาธิการหรือนักข่าวเกี่ยวกับทัศนคติและวิธีการในการเลือก สรรข่าว รวมถึงการนำเสนอในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บุคคลดังต่อไปนี้คือ

- 1.คุณโรจน์ งามแมน (เปลว สีเงิน) อดีตหัวหน้าข่าวการเมืองและผู้เขียนคอลัมน์สะบัดปากกาตีแกลหน้าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
- 2.คุณสมชาย กรุสวนสมบัติ (ชুম) ผู้เขียนคอลัมน์ หะหะพาที ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
- 3.คุณสำเร็จ คำพะอู บรรณาธิการอาวุโส หนังสือพิมพ์สยามรัฐ
- 4.คุณปราโมทย์ ฝ่ายอุประ หัวหน้าข่าวการเมืองหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

4.วิธีการวิเคราะห์

1. เป็นการวิเคราะห์แบบ (Thematic Analysis) คือจับประเด็นตามเกณฑ์ที่ระบุเป็นครั้ง โดยนับจำนวนครั้งที่ แต่ละสาระ (Theme) ปรากฏหน่วยในการวิเคราะห์ที่เล็กที่สุดคือ การวิเคราะห์เป็นรายประโยค
2. เป็นการวิเคราะห์แบบนับปริมาณ เนื้อหาแต่ละประเด็นที่ปรากฏเป็นคอลัมน์นิ้วเพื่อแจง นับว่ามีการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละThemeเป็นกี่คอลัมน์นิ้ว(Basic Space Unit)
3. วิเคราะห์บทสัมภาษณ์กับสถานการณ์แวดล้อมที่เกิดขึ้น

5.เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เพื่อต้องการทราบปริมาณ และทิศทางกรนำเสนอเนื้อหาข่าวสารเลือกตั้งในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและสยามรัฐ ผู้วิจัยได้จัดทำตารางลงรหัส (Coding Sheet) เพื่อความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลและแยกประเด็นให้ชัดเจน ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางรวบรวมเนื้อที่และรูปแบบการนำเสนอ

ช่วงเปิด ตัว	วัน/เดือน/ ปี		รูปแบบที่นำเสนอ		แหล่งข่าว	พื้นที่ทั้งหมด
	ช่วง วันแรก	ช่วงโค้ง สุดท้าย	ข่าว	บทความ		

แบบสัมภาษณ์

บรรณาธิการหรือนักข่าว ผู้รับผิดชอบในการเลือกข่าวหรือนำเสนอข่าวสารการเมือง
เรื่องการเลือกตั้ง

ชื่อ _____ สกุล _____

เพศ _____ อายุ _____ อายุงาน _____

1. สาเหตุ และ หรือ ปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลในการคัดเลือกและนำเสนอข่าวสารการเมือง
เกี่ยวกับการเลือกตั้ง
2. ปัญหา อุปสรรค ที่พบจากการรายงานข่าวสารการเมืองที่ผ่านมาโดยเฉพาะกรณีข่าว
เลือกตั้งในแต่ละช่วงเวลาของการเลือกตั้ง
3. มีความคิดเห็นอย่างไรในบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการทำหน้าที่เสนอข่าว
สารการเมืองเรื่องการเลือกตั้ง

6. การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์เนื้อหาผู้วิจัยใช้การทดสอบการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการสุ่มตัวอย่างจากหนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการศึกษา 40 ชิ้น (รายเรื่อง) แยกเป็นข่าว 20 ชิ้น บทความ 20 ชิ้น โดยผู้วิจัยได้หาผู้วิเคราะห์ร่วมจำนวน 2 คน ซึ่งเป็นนิสิตปริญญาโทภาควิชาวารสารสนเทศ สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ มาร่วมลงรหัสจากหนังสือพิมพ์ที่สุ่มตัวอย่างแล้วทำการวิเคราะห์จำแนกเนื้อหาตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ จากนั้นนำมาคำนวณตามหลักของ Hosti ดังนี้

สูตรหาค่าความเชื่อมั่น

$$R = \frac{N[C_1 C_2 \dots N]}{[C_1 + C_2 \dots N]}$$

เมื่อ R คือ ค่าความน่าเชื่อถือ

N คือ จำนวนผู้ลงรหัส

$C_1 C_2$ คือ จำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัสมีความเห็นเหมือนกัน

$C_1 + C_2$ คือ จำนวนครั้งรวมกันทั้งหมดที่ผู้ลงรหัสทำการศึกษา

ค่าที่ได้จากการพิจารณาไม่ควรต่ำกว่า 0.75 จึงถือได้ว่ามีความเชื่อมั่น

การทดสอบความเชื่อมั่นของข่าวที่เกี่ยวข้องประเด็นเน้นเกมการแข่งขัน หรือประเด็นเน้นสาระจำนวน 20 ชิ้น โดยแหล่งข่าวที่ปรากฏในข่าวทั้ง 20 ชิ้นนั้นมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 43 แหล่งข่าว สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกใช้แหล่งข่าวเป็นตัวแทนแสดงความถี่ของประเด็น เนื่องจากในข่าวเรื่องหนึ่งๆ ที่พบนั้นส่วนใหญ่จะมีแหล่งข่าวหลายท่าน ซึ่งประเด็นการให้สัมภาษณ์ขึ้นอยู่กับแหล่งข่าวเหล่านี้ โดยจากการทดสอบผู้ลงรหัสมีความเห็นตรงกัน 34 ครั้ง จึงแทนค่าที่ศึกษาเป็นดังนี้คือ

แทนค่าในสูตร

$$R = \frac{2[34]}{86} = 0.8$$

สำหรับการทดสอบประเด็นเน้นเกมการแข่งขันหรือประเด็นเน้นสาระ ที่ปรากฏในรูปแบบบทความนั้นผู้ลงรหัสทั้ง 2 คนมีความเห็นตรงกัน 19 เรื่อง จากจำนวนบทความทั้งสิ้น 20 เรื่อง ซึ่งสามารถแทนค่าในสูตรได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 R &= \frac{2[19]}{40} \\
 &= 0.9
 \end{aligned}$$

สรุปได้ว่า เมื่อคำนวณค่าความเชื่อมั่นในรูปแบบข่าว มีค่า 0.8 ส่วนในรูปแบบบทความ มีค่า 0.9 จึงกล่าวได้ว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความเชื่อมั่นได้

หมายเหตุ สาเหตุที่ผู้วิจัยแยกทดสอบค่าความเชื่อมั่นในรูปแบบบทความต่างจากรูปแบบข่าวเนื่องจาก ผู้วิจัยเห็นว่าในการเขียนบทความเป็นความคิดของผู้เขียนบทความ เพียงคนเดียว ซึ่งตัวผู้เขียนบทความในที่นี้ผู้วิจัยจัดเป็น แหล่งข่าวเอง ดังนั้นประเด็นที่พบในแต่ละบทความจึงนับเป็นความถี่เพียงครั้งเดียว ซึ่งต่างจากแหล่งข่าวที่ปรากฏในข่าวที่พบได้มากกว่า 1 ดังนั้นประเด็นต่างๆที่พบในข่าวจึงมากกว่า 1 ตามแหล่งข่าวที่พบไปด้วย

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์เนื้อหา นั้นผู้วิจัยเลือกใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics) ในการหาค่าสถิติร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่ศึกษา ได้แก่จำนวนเนื้อหาที่เฉลี่ยและ ความถี่เกี่ยวกับประเด็นต่างๆของเนื้อหาข่าวสารการเมืองเรื่องการเลือกตั้ง
2. วิเคราะห์บทสัมภาษณ์กับข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์แวดล้อมที่เกิดขึ้น